

سهروردی

مفسر آیات نور

www.ketab.ir

کاظم محمدی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: محمدی، کاظم، ۱۳۴۰ -

عنوان و نام پدیدآور: سهروردی مفسر آیات نور [Book]/ کاظم محمدی.

مشخصات نشر: گرج: نجم کبری.

مشخصات ظاهری: ۲۴۴ ص، ۱۳×۲۱ س.م.

فروست: مشاهیر عرفان و فلسفه؛ ۸

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۶۷۸۷-۸-۸

یادداشت: پشت جلد به انگلیسی:

Kazem Mohammadi Sahrwardi interpretator of light verses.

یادداشت: چاپ قبلی: نجم کبری، ۱۳۸۶ (با فروست).

یادداشت: کتابنامه: ص. [۲۰۹] - ۲۱۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.

یادداشت: نمایه.

موضوع: سهروردی، یحیی بن حبش، ۹۵۴۹-۵۸۷ق. -- نقد و تفسیر

موضوع: تفاسیر (سوره نور. آیه نور)

موضوع: عرفان

Mysticism: موضوع

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ س ۳۵/م ۱/BBRW

رده‌بندی دیویی: ۱۸۹/۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۱۰۶۳۶

www.ketab.ir

نام کتاب: سهروردی مفسر آیات نور

نویسنده: کاظم محمدی

انتشارات: نجم کبری

چاپ و صحافی: ناژو

تیراژ: ۲۰۰

چاپ اول: ۱۳۸۶

نوبت چاپ: پنجم ۱۴۰۲

قیمت: ۱۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۶۷۸۷-۸-۸

ناشر بوقر البرز در سال ۱۳۹۴ و ناشر بقر زنان در نهمین همایش بانوان ناشر در سال ۱۳۹۶

فهرست

۷	مقدمه
۱۳	آیه نور
۱۵	دعای شیخ اشراق
۱۸	شرح زندگی شیخ اشراق
۴۳	شرح احوال سهروردی از زمان شهرزوری
۵۴	سهروردی و حکمت
۸۷	سهروردی و عقل
۱۰۵	سهروردی و افلاک
۱۲۵	سهروردی و آیات قرآنی
۱۳۹	سهروردی و نور و اشراق
۱۶۰	سهروردی و عرفان و تصوف
۱۶۹	سهروردی و ذکر و سماع
۱۸۱	سهروردی و عشق
۱۹۳	آثار و نوشته‌های سهروردی
۲۰۹	کتابنامه
۲۱۹	نمایه

مقدمه

تحقیق و جستجو در اقوال و احوال عارفان و اهل سلوک از لذت‌بخش‌ترین کارهای ممکن برای محقق عرفان و تصوف است. و این به چندین دلیل می‌تواند باشد، یکی از این بابت که اینان به معرفت عرفانی و کشف و شهودی رسیده‌اند که بسیاری از پرده‌ها و حجاب‌های راه از برابر دیدگان‌شان به کناری رفته، چیزها دیده‌اند و به جاهایی رسیده‌اند. هم از این جهت که اینان از رشدیافتگان سلوک معنوی و عرفان الهی هستند و در کشف رمزهای دینی و تأویل آیات قرآنی گام‌ها برداشته‌اند و در فهم بهتر کتاب خدا مؤثر بوده‌اند، و هم از این بابت که آنان در زمره اولیای الهی و مردان خدا هستند و همین نکات می‌تواند اسباب شوق و وجد همه کس به ویژه اهل تحقیق را از برای ذکرشان فراهم سازد.

برخی از ایشان جزو کسانی هستند که می‌توانند برای عصر ما و نسل جوان ما الگویی مثبت و سازنده در جهت سلوک عینی، عملی،

انسانی و اجتماعی باشند، زیرا که خود آنان در جمع زیسته و از برای رشد زمان و جامعه خود کوشیده‌اند. شاگردان و مریدان صالح و سالم پرورده‌اند. حاکمان را نصیحت و اصلاح کرده‌اند و در بسیاری موارد از خطاها و ظلم‌هایشان کاسته‌اند و بسیاری از سرگشتگان را به دین الهی جذب و علاقه‌مند کرده‌اند.

انسان وقتی به کسانی چون سلطان العارفين بايزيد بسطامي، سهل بن عبدالله تستري، شيخ ابوالحسن خرقاني، پير ولي تراش نجم‌الدین کبری، شمس‌الدین ملکداد تبریزی و مولانا جلال‌الدین محمد مولوی و خیل کثیر عارفان و صوفیان راستین می‌نگرد که چگونه زیست کرده و چه‌سان با مردم و خدا زندگی و سلوک کرده‌اند مایل می‌شود که به ایشان بگردد، هرچند که نتواند چونان ایشان سلوک کند و به مانند آنان زیست نماید. راه‌شان را موافق ذوق راستین قلبی می‌یابد و کشش باطنی را به ایشان حاضر و مایل می‌بیند.

عارفان جزو معدود افراد دانای دین به حساب می‌آیند. فهم قرآن که مبنای سلوک عرفانی است در بسیاری از ایشان حاصل شده و باب فضل و توفیق و فیض الهی برای آنان گشوده گشته است از عمده اسباب جذب اهل تحقیق به سوی ایشان همین فهم دین و قرآن و درک سخن رسول خدا(ص) و سیر و سلوک عملی بر اساس این فهم است. عارفان با فهمی که از مکاشفه اسرار دارند می‌توانند کلام خدا را به انسان منتقل کنند و در آدمی تحولی ژرف بیافرینند، تحولی که نسل امروز ما محتاج آن است و جوان پرشور ما در اشتیاق یافتن آن.

رمز تأثیر‌گذاری عارفان بر جوامع بشری آن است که ایشان خود

متحول شده از کلام الهی‌اند و از شراب عرفانی و مائده‌های سماوی مست و سیراب گشته‌اند و این همه اسباب تأثیرگذاری بر دیگران را فراهم آورده است. به راستی کیست که احوال سالکانِ اصل و جویندگان کامل سلوک را بشنود و بخواند و به ایشان متمایل نباشد؟ کیست که عشق کم‌نظیر عارفان را در حوزهٔ مرید و مراد و عاشق و معشوقی چون مولانا و شمس بخواند و متأثر نباشد و حالی خوش بدیشان ننشیند، یا از سلوک شگرف کسانی چون بایزید بسطامی، نجم کبری، سعدالدین حموی و ابن عربی متحول نگردد.

عارفان اسباب راستین کشش خلق به سوی خالقند، وجودشان رحمت و برکتی برای جوامع بشری است و در حقیقت قطب تعادل جامعهٔ انسانی به حساب می‌آیند. دیدن ایشان و خواندن احوالشان و ذکر اقوالشان موجب راستکاری و تمایل باطنی قلب به سوی خدای حکیم و جهان‌آفرین است. راقم نیز بر این است که طی مجلداتی چند سیمای راستین برخی از این مردان الهی و عارفان ربانی را برای نسل جوان و پرشور امروز ترسیم نماید و همهٔ امیدش آن است که در این کار توفیق شایسته بیابد و در جوانان مشتاق و فهیم این مرز و بوم تأثیر بایسته بگذارد. امید آن دارد تا زندگی، اندیشه و سلوک تعدادی از عارفان و سالکان الی الله را به رشتهٔ قلم بکشد و نسل جوان را با چهرهٔ باطنی، سلوک معنوی و شخصیت استثنایی ایشان آشنا سازد.

و اما هشتمین کتاب از این مجموعه به حکیم، فیلسوف، عارف، و صوفی صافی ضمیر جناب شیخ شهاب‌الدین سهروردی اختصاص دارد که ما او را به عنوان «شیخ اشراق» می‌شناسیم. وی از نوادر دوران

و فرید عصر و زمان بوده است، گذشته از آثار و اندیشه‌ها، زندگی او نیز از جهاتی چند قابل توجه است که جا دارد محققان به آن مقولات نیز عنایتی ویژه داشته باشند.

وقتی به کارهای او و آثار او نگاه می‌کنیم به واقع دچار حیرت می‌شویم و کار او را جز با کرامات اولیا و خوارق عادات نمی‌توان تفسیر و توجیه نمود، با اینکه عمر او به ۳۸ سال قمری و حدود ۳۶ سال شمسی بیش نبوده این همه عجایب فکر و اندیشه را پدیدار ساخته و در جهان فکر فلسفی اسلامی به درخشندگی خورشید پر توفشانی کرده و از پس قرون همچنان تابان و درخشان است و هنوز کسی نتوانسته جای او را پر کند و چیزی را در فکر فلسفی ارائه دهد که طالبان علم و حقیقت جوینان از او و اندیشه‌های والای او بی‌نیاز شوند. می‌توان گفت که جریان فکری او چنان قوی و بنیادین بوده که شاید الی الأبد ریشه‌های او در همه زمین ریشه بگیرد و تنه و شاخه‌های او بر همه جوامع علمی و فلسفی بشر راه پیدا کند.

در جهان کسانی مثل او نادر و کمیابند، در جهان عرفان و تصوف اسلامی البته برای او از جهاتی می‌توان مشابهاتی پیدا کرد که به مانند او فکر کرده، زیسته و بر سر سلوک خود جان باخته‌اند، شیخ محمود شبستری و عین القضات همدانی از این گونه‌اند که بدون تردید می‌توان بین این سه نقاط مشترک بسیاری را دیده و آنان را از لحاظ سلوک معنوی به هم نزدیک دانست که سن و سال آنان نیز در حدود همین ۳۶ یا ۳۸ سال بیش نبوده که به دست حاسدان نابکار جاهل، جان باخته و بر عشق حق رفته‌اند.